

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
Академія Державного митного комітету Азербайджанської республіки (м. Баку, Азербайджан)
Азербайджанська академія праці та соціальних відносин (м. Баку, Азербайджан)
Каунаський технологічний університет (м. Каунас, Литва)
Академія Куявсько-Поморська (м. Бидгощ, Польща)
Економічний університет (м. Варна, Болгарія)
Сілезька академія (м. Катовіце, Польща)
Східно-Баварський технічний університет Амберг-Вайден (Німеччина)
Запорізька торгово-промислова палата
Асоціація Азово-Чорноморських університетів
Інститут демографії та досліджень якості життя імені М. Птухи НАН України
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій
Мережа Центрів підтримки технологій та інновацій
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Національний університет «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка»
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Центральноукраїнський державний університет ім. Володимира Винниченка
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Київський національний університет будівництва і архітектури
Центральноукраїнський національний технічний університет
Донецький національний університет ім. Василя Стуса
Черкаський державний технологічний університет
Державний університет економіки і технологій
Західноукраїнський національний університет
Полтавський університет економіки і торгівлі
Хмельницький національний університет
Університет митної справи та фінансів
Сумський державний університет
Асоціація сприяння глобалізації освіти та науки SPACETIME
ГС «Запорізький кластер «Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування»
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес освіти
ГО «Соціально-економічні ініціативи та проекти»
ГО «Прогресильні»

ЗБІРНИК ТЕЗ

III Міжнародна науково-практична конференція

«СУЧАСНІ ТRENДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

20-21 жовтня 2025 р.

**Електронне видання на DVD-ROM
м. Запоріжжя, 2025
Zaporizhzhia, 2025**

УДК 338.28:001.92
С91

Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(Протокол № 5 від 02.12.2025 р.)

Упорядник: *Марина* КРАВЕЦЬ

Редакційна колегія:

Вадим ШАЛОМЄЄВ, д-р техн. наук, професор, (відпов. ред.);

Олена ВАСИЛЬЄВА, д-р екон. наук, професор;

Андрій СОКОЛОВ, канд. наук з держ. упр., доцент;

Андрій КАРПЕНКО, д-р екон. наук, професор;

Олена ГУБАРЬ, канд. екон. наук, доцент;

Наталя ВИСОЦЬКА, начальник патентно-інформаційного відділу

С91 **«Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку».**

Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 20-21 жовтня 2025 р. [Електронний ресурс] / Редкол. : Вадим ШАЛОМЄЄВ (відпов. ред.). Електрон. дані. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2025. – 744 с. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.

ISBN 978-617-529-520-5

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку», у яких висвітлено актуальні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку, інтелектуалізації суспільства й трансформації економіки в умовах цифровізації та глобалізації. Видання призначене для науковців, викладачів, державних службовців, практиків, аспірантів і студентів.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст матеріалів, опублікованих у збірці. Усі вони подані в авторській редакції та відображають особисту позицію учасників конференції.

УДК 338.28:001.92

ISBN 978-617-529-520-5

© НУ «Запорізька політехніка», 2025

© Автори, 2025

УДК 334.012.63

Верительник С.М.¹, Лінькова Н.М.²

¹ доц. Маріупольського державного університету

² студ. гр. ПУА-М-24 Маріупольського державного університету

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Сучасні трансформаційні процеси в економічній і соціальній сферах вимагають від публічного управління пошуку нових, гнучких та ефективних механізмів забезпечення суспільного добробуту. Традиційні адміністративні методи регулювання не завжди дозволяють своєчасно реагувати на соціальні виклики, особливо в умовах обмеженості бюджетних ресурсів, воєнних загроз та потреби відновлення територіальних громад. У цьому контексті зростає значення соціального підприємництва як інноваційного інструменту, що поєднує ринкові принципи господарювання з реалізацією соціальної місії.

Соціальні підприємства не лише виконують економічні функції, але й активно залучають вразливі групи населення до суспільного життя, створюючи умови для їх інтеграції та професійної реалізації. Саме тому дослідження місця соціального підприємництва у публічному управлінні є актуальним завданням як у теоретичному, так і в практичному вимірі.

У науковій літературі соціальне підприємництво визначається як вид господарської діяльності, що поєднує підприємницькі механізми з орієнтацією на вирішення суспільних проблем. На відміну від традиційного бізнесу, головним критерієм ефективності соціального підприємства виступає соціальний ефект, а не максимізація прибутку [1].

У системі публічного управління соціальне підприємництво виконує низку стратегічних завдань:

1. Реалізація соціальних програм на основі ринкових механізмів. Соціальні підприємства здатні задовольняти суспільні потреби у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, інтеграції вразливих категорій населення. Завдяки цьому держава може скорочувати обсяг прямого фінансування, водночас підвищуючи якість та доступність соціальних послуг.

2. Створення додаткових робочих місць. Соціальне підприємництво виступає потужним інструментом зайнятості для осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, малозабезпечених та інших соціально вразливих груп. Це знижує рівень соціальної напруги та формує умови для їх соціальної інтеграції.

3. Сприяння місцевому економічному розвитку. Розвиток соціальних підприємств на рівні територіальних громад дозволяє залучати інвестиції, впроваджувати інноваційні рішення та підвищувати

конкурентоспроможність регіонів. Соціальне підприємництво у такий спосіб стає чинником зміцнення економічної стійкості громад.

4. Формування соціальної відповідальності бізнесу. Завдяки партнерству з державними органами та громадськими організаціями соціальні підприємства формують нову культуру корпоративної відповідальності, засновану на принципах прозорості, взаємної довіри та спільної відповідальності за суспільний розвиток [3;4].

Зміцнення соціального підприємництва потребує відповідної державної політики. Вона включає:

- створення нормативно-правової бази, яка чітко визначає правовий статус соціальних підприємств та механізми їхньої підтримки;
- організацію фінансової та методологічної допомоги через пільгове кредитування, гранти, державні програми;
- формування моделей державно-приватного партнерства.

Особливої уваги заслуговує практика державної участі у соціальних підприємствах. Так, держава може виступати співзасновником підприємства, отримуючи меншу частку дивідендів, ніж передбачено часткою власності (наприклад, при 60% частці – лише 30% прибутку). Такий механізм стимулює підприємців зберігати соціальну орієнтацію бізнесу та сприяє досягненню соціально значущих результатів без зниження економічної ефективності [5].

У сучасних умовах відбудови країни соціальне підприємництво здатне відігравати ключову роль у забезпеченні сталого розвитку територіальних громад. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні безпосередньо пов'язані з низкою стратегічних напрямів [2]:

1. Подальше удосконалення законодавчого регулювання. Вдосконалення нормативно-правової бази дозволить створити прозорі умови для функціонування соціальних підприємств, запровадити податкові стимули, механізми державних закупівель соціальних послуг та забезпечити їхню інтеграцію у систему публічного управління.

2. Поширення кращих європейських практик у сфері соціального бізнесу. Для України цінним є досвід Італії (кооперативна модель соціальних підприємств), Великої Британії (правовий статус «Community Interest Company») та Польщі (система підтримки через центри соціальної економіки). Адаптація цих практик дозволить українським громадам отримати перевірені механізми залучення інвестицій, розвитку інклюзивної економіки та стимулювання інноваційних рішень.

3. Розширення державних і донорських програм підтримки. Соціальні підприємства потребують стартового капіталу, доступу до дешевих фінансових ресурсів та консультаційної допомоги. Державна підтримка у формі грантів, пільгового кредитування, часткового співфінансування проєктів у поєднанні з програмами міжнародних організацій (ЄС, ПРООН,

USAID) здатна суттєво підвищити життєздатність соціальних підприємств та їхню здатність до масштабування.

4. Розвиток освітніх програм для підготовки соціальних підприємців. Важливим чинником є формування нового покоління управлінців, які володітимуть знаннями з економіки, менеджменту та соціальної інноватики. Освітні ініціативи сприятимуть розвитку підприємницьких компетентностей і забезпечать професійне підґрунтя для ефективного управління соціальними бізнесами.

5. Формування системи моніторингу та оцінювання соціального впливу діяльності підприємств. Запровадження системи оцінювання соціального впливу дозволить чітко визначати внесок підприємств у вирішення суспільних проблем, порівнювати їхню ефективність, а також забезпечить прозорість і довіру з боку партнерів, інвесторів та органів влади.

Соціальне підприємництво займає унікальне місце у системі публічного управління, виконуючи роль посередника між державними програмами, громадянськими ініціативами та бізнес-середовищем. Враховуючи сучасні виклики, розвиток соціального підприємництва в Україні має стати одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері публічного управління та місцевого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Етичний кодекс державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. URL: <https://nads.gov.ua/news/etichnij-kodeks-derzhavnih-sluzhbovciv-ta-posadovih-osib-miscevogo-samovryaduvannya>

2. Лаврентьева В.О., Мацука В.М. ЕФЕКТИВНА КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА-ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА. Підприємництво під час війни в Україні: виклики та можливості: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 60-річчю кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. С.290-292.

3. Мацука В.М. МЕНЕДЖМЕНТ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матер. міжнар. наук. конф., 22-23 листопада 2023 р. У 2 ч. Ч. 1 / Під ред. доц. Н. Рябухи та ін. - Харків: ХДАК, 2023. С. 70-71.

4. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Нац. агентства України з питань держ. служби від 05.08.2016 № 158. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1203-16>

5. Сорокіна Н. Формування морально-етичних основ публічної служби. Економічні аспекти публічного управління. 2021. № 2. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/download/829/821/>